

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Pénteken, December' 30-dikán, 1825.

B a v á r i a.

„A' Monachiumi Politikai Ujságban jelentetik, hogy, mivel azon Rendeletnek, melly által a' meghalt Királyért való közönséges Gyász egy esztendőre határozottatott vala, a' Fábrikákra, Kereskedeésre, 's egyéb keresményi foglalatásokokra nézve káros következései fognának lenni; hova járul az a' meggyőződés is, hogy a' már Istenben nyugvó Királynak emlékezte, az azon nép eránt, mellyhez a' boldogult Király illy nagy szeretettel viseltetett, bizonyítandó nyájas és kedvező tekintetek által legméltóbb módon meginnepelettethetne; és hogy az ezen mindenektől szeretett Monarkhára való háladatos emlékezés, külső jel-mutatások nélkül is tartós fogna lenni: erre nézve ezen Gyásznak idejét olly módon megrövidíteni méltóztatott Király ő Felsege, hogy a' jövő Husvétkor végződjék-el.

Ugyan a' feljebb nevezett Ujságban jött-ki a' következő Rendelet: — „

„Mi Lothár Anselm, Monachiumi és Freysingi Érsek, Báro: Gebstattel etc. etc. Előre botsátva ajánljuk köszöntésünket minden Dekánoknak, Prodéliánoknak, Plébánosoknak, Vikáriusoknak, Kurátoroknak, Cooperátoroknak, 's az én Érseki megyéni héli minden Lelkipásztoroknak! — „Minkutánna a' Catholika Egyház a' sokszáz esztendőktől fogva fennálló és az ő Liturgiájában kifejezett módon meg határozottatva lévő Rendeletek szerént a' mi Urunk' és Megtartónk Jésus Kristus' születésének éjjélkori óráját meginnepleni 's a' Hí-

vőket ezen inneplésre meghívni, megparantsólta: ehczképpest mi, Király ő Felsegének ezen tekintetben való 's véllünk közöltetett Keresztényi gondolkodásával megegyezőleg; jónak találtuk megrendelni, 's ezennel meg is rendeljük, hogy a' mi Urunk' és Megtartónk' szokásban lévő három szent és nagy Istentiszteletei közül az első, a' régi Egyházi szokás szerént, ismét éjjélkori tartattassék, 's így tartatása 1825-ben Dec. 24-dikén éjjéli 12 óraker kezdődjék-el. —

„Midőn mi, ezen Fő Pásztori Rendeletünket, minden allattunk lévő Lelki Pásztorokkal közöljük, azt várjuk tőlök, hogy ezen alkalmatosságot használni fogják azon tekintetben, hogy az ő gonfiselessek alá bízott Hívőket éppen olly atyai mint valóságos módon meg fogják arra inteni, hogy annak születését, ki a' népek' várt reménsége vala, és a' ki, mint Isten és Emberek között való egyetlen-egy Engesztelő és Köbenjáró, jött-el az Emberek közé, a' végre, hogy nekünk ez életben reménségünk, 's az Örökkévalóságban megtartónk légyen, illy szent 's a' Catholike Egyház' tudományának lelkével megegyező módon innepeljék-meg. Rendeletünknek pontos betelyesítettését várjuk. Költ Monachiumban Nov. 12 dikén 1825-ben.“

Továbbá azt is ezen Ujság jelenti Landshutból Dec. 18-káról: Hogy ott 17-dikben délután E. és G. nevű Tanulók, duelláltak, és G. olly dőfést ejtett E. nek a' jobb mellyén, hogy a' koszperd két tzolnyira ment-bé, 's a' szerentsétlen még azon nap' estvéli 6 óraker meghalt. Ő egy árva gyer-

melk vala. Az atyja Királyi Tisztviselő ember volt. A' másik, ki a' döfést ejtette rajta, hasonlóképpen elékelő Tisztviselőnek a' gyermeke, és a' ki 18-dikban a' Tisztikar-nál magát személyesen bejelontvén, minden környüállásokat legkisebbnek elhal-gatása nélkül bevallott, még pedig nagy megbánást jelentő elme béli jelenlétellel. — Helyesen teszi a' Monachiumi Ujságíró ezen történetre, megilletődéssel azt a' meg-jegyzést: Hogy bámulásra méltó megfog-hatatlanság, mi okozhassa a' Tanulók kö-zött az Universitásokon azt a' szörnyű ér-zéketlenséget, hogy a' duellálási vad in-dulat ellen semmi törvények meg nem tud-ják oltalmazni őket, holott minden Oskoi-ai esztendőnek elején közönségesen felol-vassák előttök ezen törvényeket. — Ezen duellálás Landshutban egy távol lévő polgári házban történt. Már a' Sekundá-sokat s egyéb segítő társakat is megtalál-ták s össze fogdoszták.

Nagy Britannia.

Londonban Dec. 6-dikán nevezetes próbát mutatott a' Regens-párk (Udvari kert) szomszédságában sok nagy Em-berek előtt Perkins nevű úr az általa feltaláltatott Gőzpuskával. Az útakra, mel-lyeken ezen hely felé lehet közelíteni, minden felé strázsákat állítottak-ki, regge-li 8 órakor, az arramenő embereknek meg-intetéssel végett, hogy vegyék más felé útjokat, mint hogy ott közel járni nem volna bátorságos. A' meghatározott órára (9-re) az Angliai legnagyobb belátású em-berek megjelentek vala. Jelen voltak itt a' Státusnak minden féle Főtisztviselői, Mi-nisterei, Generálisai s a' többi, nagy számmal. Kik közt meghérvéztetve emilit-tetnek az Ágyúzás Fő Igazgatója Hertzeg Vellington, egész Generálisbájával, sok Indzinör és Ágyúzó Tisztekkel s mind ezeknek egy különös Biztosságával, kikre,

mint látszik, különösen rájuk volt bíz-at-tatva, hogy a' próbatételt méltó figyelem-re vegyék s annak mivoltáról való vélgé-kezéseiket adják.

Végre elkezdődött a' Gőz' ereje által való lövöldözés, s közel két órát tartott leghathatósabb menydörgéshez hasonló zúgással, s rendkívül való nagy ereje s sebessége által közönséges bámulást oko-zott. Először ágyúlvöldözés módra, ke-vés közbevetéssel, 35Yárdnyira (105 láb-nyomnyira) egy vas-paizsra lövöldöztek. Mikor a' golyóbisok ebbe belé tsapódtak, úgy szollván egészen porrá lettek, oly nagy erővel hajtotta a' Gőz. A' másik pró-ba abba' állott, hogy a' puskával egy, legkeményebb fenyőfa dészkákbol készült állásra czéloztak; a' dészkák 1 tzol vas-tagságuk s egymástól egy-egy tzol távol-ságra helyeztetve voltak. A' golyóbisok tizen-egy illy dészkát lyukasztottak által. Azután egy 1/4 (egy negyedrés) tzol vas-pléhré löttek. Ezt is az első golyóbis által lyukasztotta; melyre minden jelenlévők ki-nyilatkoztatták, hogy ennél többet a' leg-nagyobb erejű puskaportól nem lehet ki-vánni. Mondják pedig, hogy ezen Vas-pléhet Woolwickből hozták vala ezen próbára, azért, hogy a' Puskapornak és Gőznek erejét ennek segedelmével össze-mérsékleni vagy össze hasonlítani lehes-sen, mint hogy Woolwickben van a' híres ágyúöntő mívhely. Azt mondta Perkins úr, hogy azon Gőz, mellyel ezen próba tétetett, nem volt a' közönséges levegőnél 65-szörte jobban össze nyomva, és hogy bátran, vagy minden veszedelemtől való félelem nélkül, 200-szornyira meg lehetné sűríteni, melly esetben annyival nagyobb lenne az ereje, mennyivel több a' 200 szám 65-nél.

Azután azt mutatta Perkins úr, hogy melly hamar lehessen a' golyóbisok-
kat azon egy puskatsóból egymás után ki-lövöldözni. A' maga puskája tsőjéhez sró-

folt egy más tsőt, a' melly golyóbisokkal vala töltve, és a' melybe a' golyóbisok a' magok nehézsége által hullottak-be, úgy hogy nem kívántatott leverésekre puska-veszsző, 's ezek olly hamar kilövetettek egymás után, hogy a' felszámítás szerint, minden minuta alatt majd 1000 golyobist ki lehet löni, azt feltévé, hogy egy keréknek segedelmével több illy golyobissal töltött tsők egymás után hamarjában felsrófoltatnának. A' keréknek mustraját vagy modellját is elémutatta a' Mester.

Az után azt mutatta, hogy melly nagy hamarsággal lehessen az erányozást valamely tárgynak egyik végétől a' másikra fordítani, példának okáért, ha egy 600 emberekből, egymás háta megett, hármanként álló, Batalionra, tétettetne a' lövöldözés, úgy minden három emberre (Rotára) öt golyobist lehetne ezen puskából minden minütum alatt bocsátgatni (mint hogy 200 Rották lévén, 1000 golyobis bocsátódna réajok egy minütum alatt). Látni való, hogy sok áll a' puskatsőnek továbbtovább, az az, egy Rottától a' másra való hamari mozgattatásában is, melyet valami gombalyag forma eszköznék segedelme által lehet elérni, mellyen a' puska-tső felszik. Ha módivá találna lenni ez a' lövöldözés, nem soká háború se lehetne miatta, mivel hogy semmi népelent nem állhatna az illy fegyvernek.

Írják, hogy Hertzeg Vellington másod versbéli próbát is tétetett már maga előtt ezen Gőz-puskával. — Azt a' nagy hasznát is mondja Perkins úr ezen tálmánynak, hogy a' Gőz koránt sem olly drága, mint a' puskapor, és 15,000 golyobisnak kilövése ennek segedelmével csak 50—44 forintba, puskaporról pedig 5250 forintba kerülne.

Egyházi Státusok.

Romában a' Jubileum' üllése egy iszonyú gonoszságnak felfedezésére adott al-

lalmatosságot; a' melly gonosz tselekedet különben soha sem; vagy tsak hoszszú idő mulva jött volna napfényre. Assisi városában tudniillik egy ifjú leányzó anyának halála után nagy birtokban örökösödött, és azt kezéhez venni kívánta. Az atya, a' ki látta, hogy a' leánynak férjhez menetele által az ő anyai jussának haszonvétele, és annak kezénél való további maradását el fogja veszteni, azon ördögi gondolatra vetemedett, hogy leányát láb alól eltakarítsa, tehát egykor egy inasnak, és egy kőművesnek köz segedelmével egy mezsei házhoz vitte a' leányt, hol egy kis kamarába bezárta, ennek ajtaját bévakolta, és tsupán tsak egy nyílást hagyott, mellyen által a' szerentsétlennék valami kevés durva tápláló eledelt adatott a' gonoszságot tudó, és benne részes inas által. Ezen állapotban a' szegény szerentsétlén 10 esztendőől fogva szenvedett, a' midőn ezen gonosztévő a' Jubileumnak közelgetésével lelkiismeretének surdolásait érezni kezdé, és végre feketé tetté a' Felsőségnek kinyilatkoztatá, melly azonnal a' szerentsétlennék segedelmére siete. A' leányzónak első szava, midőn tömlöcze megnyitatta, ez vala: „Atyámat ne bántsatok!“

Görög Ország.

Erről néhány napok alatt minden félét, jót rosszat, eleget olvastunk a' külső levelekben, a' Londoni Kurírban, 's a' Párisi Csillagban és Monitörben. De mind ezek tsak okoskodások 's egymásnak 's magoknak is ellentmondások inkább, hogy sem valami olyanok volnának, mellyekből a' Görögök jövődjára nézve valami bizonyost tanulhatnánk, melyre nézve tsak is a' summázatjokból teszünk némelly megjegyzéseket ide.

Legelőbb is a' Párisi Monitörből hozunk fel egy levelet, melly ő hozzá Tou-

Londonból érkezett valakitől, nem írja ki től, a végén lévő Decembernek 9-dik napjáról. Ebben ezek lehetnek a nevezetesebb megjegyzések: —

„En, így szoll a Touloni tudósító, tegnapi levelemben említém, hogy a mi Abeille nevű Briggünk Smyrnából e hónap 7-dikén ide megérkezvén, illy foglalatú levelet hozott onnét egy barátomtól: —

„Syrene nevű Frégátunk, mellyen a Francia Kommodore De-Rigny vezérzászlója lobog, vissza érkezett ide Nápoli-di-Romaniából, hova való evezésre a Görög prédálóknak vakmerősködéseik, kik a prédálást az Archipelagusnak legtávolabb lévő öbleire kiterjesztik, indították vala. Azért ment vala ezen fő vezérünk Nápoliba, hogy a Görög Országlószéknek s a Spetziai és Hydrai Primásoknak is szemelre hányja azon kötelességeikről lett elfelejtkezést, mellyel az ő prédáló hajójik a Neutrális nemzeteknek kereskedő hajójik eránt viseltetnek. Véghez is vitte, hogy a Frantzia kereskedők kárvallásáért Alexandriában, 12 ezer Piásterék fiztessenek, s hogy néhány bál portékák, mellyet a Görög prédálók a Damiettei kikötőhelyben egy Frantzia Kereskedő hajórol vettek vala el, vissza adattassanak. Már ez előtt a Larnakai Frantzia Konzulnak is által adatott vala Rigny úr 20,000 Piástereket, mellyeket valamelly Cyprusi és Mársiliai Kereskedőktől vettek volt el ugyan ezen prédálók.

„Nápoliban való tartózkodása alatt megkérte vala a Görög Országlószék Rigny urat, hogy nyerné ki Ibrahim Basától néhány Görög asszonyoknak és gyermekeknek, kik az ő sergémél fogságban tartatnak a szolgálát házából való elbotsáttatásokat. Admirális Rigny úr azt meg is tselekedte, mint hogy azonnal elküldötte Diána nevű Korvétjét Modonba Ibrahim Basához, a ki olly jó szívú-

séggel viseltetett az Admirális úr eránt, hogy az általa vissza kívántatott Görög asszonyokat és gyermekeket, azon Török katonáktól, kinél fogságban valának, a maga költségén kiváltotta s a Korvette Kapitányának által adattta, ki azokat Nápoliba már vissza is hozta.

„A Syrenén lévő Frantzia hajós legények beszéllik, hogy ők látták Nápoliban azon rakás kőszemet, ágyú-öntő s egyéb fegyveres tárházhoz kívántató készületeket, mellyeket egy magános kereskedőnek Briggje a Párisi Görög pártfogóktól vitt Nápoliba a Mársili kikötőhelyből: hanem az emberek, kik ugyan ezen Briggen Nápoliba mentek, úgy mutatják, hogy már szeretnének vissza térni onnét, mint hogy nem látják módját, hogy valamely fontos szolgálatot mutathassanak Görög ország ügyének sikeres segítésére.

„Egy Anglus Brigg Oktobernek 22-dikén érkezett meg Nápoliba az Angliában felvett költsönözésnek 400,000 forintokból álló részével. A Görögök reménlették, hogy ezen hajónak Kapitánya talám arról is fog nékiek valami bizonyost mondani, hogy hát Lord Cochrane mikor fog már a maga híres expedíziójával a Görög tengerre megérkezni: de semmit nem tudott nékiek felőlelle mondani a Kapitány.

„A zsoldra felvétellett 10,000 emberekből álló katonák 10 tsapatokra osztattak fel és 10 Kapitányoknak al-vezérlése alatt a Kolokotroni fő vezérlése alá adattattak. Egy ilyen 1000 emberekből álló serget organizál, mint ezeknek Kapitánya, s mint a kiket ő maga verbnált fel, Frantzia Oberster Fabvier is, s iparkodása által olly szolgálatot teszen a Görög ügynek, milyent annak a mostani környülállások között csak tenni lehet. Rajta kívül ezen Görög háboruban még senki nem találkozott, a ki csak néhány száz Görög katonát is együtt és össze-

tsatoltatott hadi rendben megtudott volna tartóztatni: hanem nagyobbára az egész hadakozás csak búvó helyekről, csak lövészilák és bokrok mellől tétetett puska-lövések által folytatattott, a' honnét, ha a' kaptza szorult, könnyebben el lehetett szaladni, mint a' sík mezőn az Európai módon gyakorlott Arabs lovasok elől.

„Végre kezdik már a' Görögök is által látni, hogy ha Egyiptomi bajonéttal szembe szállani 's elejikke a' sikra kiállani akarnak, nékiük is hozzá kell szokni a' rendes módon való hadfolytatáshoz. Sok munkába került Fabviernek, hogy csak ezen 1000 embereket is valami gyenge hadi fenyítékhez és együtt-tartáshoz tudta szoktatni, mellyért ő köszönetet érdemel a' Görögöktől. Maga Fabvier ezen tsapatnak egy részével, Athénében tanyázik, a' más részét Nápoliban tartóztatja az Országlószerk, hogy a' politziai rendet fenntartsa, a' hol erre legnagyobb szükség van, melyből a' látszik, hogy ezen screghez az Országlószerk is leginkább bízik.

„Kandi a szigletén mint látszik, valamennyire megalaposodott, megfundálódott, a' Görögöknek minapi revolúziója, melyhez képpes az Egyiptomi Vice-Királynak arról is gondoskodni kell, hogy ezen szigetre is fegyveres serget küldjön, különben majd, ha az aratás ideje elkövetkezik, a' gabonát nem a' Törökök, hanem az Insurgens Görögök fogják a' térségeken learatni.

„Mint nevezetes környülállást úgy említhetjük Morea félszigetéről azt, hogy ámbár igaz az, hogy Ibrahim Basa az 1825-béli táborozásnak vége felé, Tripolitziától fogva egész Misztráig 's innét Arkádián végig egész Gastuniig vitte sergeit, a' nélkül, hogy valahol a' Görögök ellene állani csak meg is próbálták volna: de igaz más felől az is, hogy ezen egész útjának nem lett az a' foganatja,

hogy a' Görög népet valahol arra réá vehette volna, hogy magát a' Török Országlásnak ismét alája botsássa. Azon vidékekről, mellyekhez sergeivel közelített, a' lakosok már jóelőre mind elszaladtak vala, 's a' hegyekre vagy a' tenger partjaira vették magokat, olly czélzással, hogy ha Ibrahim oda is közelíteni találna, azonnal felüljenek a' rájuk várokozó hajókra. Eltávoztván pedig az Arabsok, az elfutott Görögök azonnal ismét mind vissza tértek lak helyeikre, mellyeket ugyan felégetve 's elpusztulva találtak, de még is így tettek inkább, mint sem ismét a' Török Országlás alá vissza tértek volna.

„Ha valaki ezen hadakozást 's ennek némelly Sezenáit figyelemre veszi, nem lehet hogy által ne lássa, hogy ennek legszembetűnőbb Charaktere az, hogy a' hadakozó részek nem hogy egymás eránt csak valami kevéssé is engesztelődnének, hanem inkább mennél tovább terjed a' vérengzés, annál inkább nevededik az egymástól való elidegenülés 's annál kevesebbé lehet az ő össze bekelléseket remélni, melynek már most különben is úgy kellene kiűtni hogy egyik rész se nagy megelégedést találhatna benne.

„Mélto megjegyzés az is, hogy azon 154 Török hajók között, mellyek mult Nov. 3-dikán Moréához a' nélkül megérkeztek Alexandriából, hogy a' Görögökkel valahol találkoztak volna, 80 hadi hajókon kívül minden féle Európai keresztyén nemzetektől való szállító hajók találtattak, csak Frantzia nem egy is, melly által legjobban megezafoltathatnak azon Anglus 's egyéb újságlevelék, kik a' Frantzia hajókról ellenkezőt írván őket ez által a' Görögök előtt rossz hírbe akarták keverni. A' Frantzia hajók, mellyek az Admirális Rigny vezérlése alatt az Archipelagusra rendeltetve vagynak, legpontosabban tartják az elejikke szabott neutra-

litási rendelkezéseket a Görögökre és Törökökre nézve.

„A Frantzia hajós tisztiek magok boszszankodva olvassák ezen levelekben azon szemrehányásokat, mellyeket nékiek ezen levelek tesznek ok nélkül és érdemtelennül: holott bizonyosnak látszik lenni, hogy az Egyiptomi Basa néhány Anglus hajókat tart bérben, a mellyek között 3—4 száz tonnasok találtak, a mellyek szüntelenül Egyiptom és Morea között eveznek alá 's fel 's szállítják Ibrahimnak a szükséges dolgokat; mondják, hogy egy Anglus Kutter két utat tévén Egyiptomból Alexandriába, 200 úgy nevezett zsatskó pénzt vitt oda és Modonban szolgáltatta kézhez, 's mostanság is egy Anglus Brigg érkezett-meg ugyan oda, a melly katonaság alá való lovakat vitt az Ibrahim lovassága számára — 's még se teszen a Hydrai ujság legkisebb emlékezetet ezen történetekről! Mi ennek az oka!”

(Egy idő óta az Anglus levelekben 's nevezetesen a Londoni Kurírban is sok olly Czikkelyek fordultak elé, mellyek nagyon kedvetlenül rajzolták le a Görögök állapotját, melyre valami Porro nevű Nápoliban tartzkodó Gróf felelt nekik, 's a melly felelet előbb a Kurírban 's az után a Párisi Csillagban is kijött 's csak az a sunmája, hogy a Porro úr vélekedése szerint ez a sok rosz hír a Görögökről csak az ő rosz akaróijának tulajdoníthatatik, mellyek által ezek oda czéloznak, hogy a Görög adósságleveleknek betsit elronthassák. Porro úr, mint szemmel látó tanú úgy erőssíti: hogy Nápoliban minden van, a mi egy ostrom alatt lévő városnak két esztendőre kívántatik; hogy Nápolit nem lehet félteni, ha tíz annyi sereggel megjelenik is ostromlására Ibrahim, mint a mennyi neki most van; 's kérdés, hogy valyon az Egyiptomi egető meleghez szokott Törökök kiállhatják-e a Moréai hegyek között a hideg telen a

Görög Gerilláknak rájoktsapásaikat? Nápoliban jó őrző sereg találtak jó készülettel. Messolongi már jó példát adott a követésre. „En már, így végzi az író, esztendeje, hogy Nápoliban tartózkodom, 's távol vagyok attól, hogy innét eltávozni kívánnék. Meg vagyok véle elégedve.“)

Egy újabb levelében (Dec. 8-dikán) ismét a Görögök ügyéről emlékeztvén a Londoni Kurír, hosszú eladást közöl valami Bulwer által kiadatott írásból, az eránt, hogy a Görög Országloszek elpazérította az Angliában költsön vett summát, 's ezen egész esztendei táborozás alatt csak egy várost is el nem vett a Törököktől. Ezen eladás hosszabb, mint sem mi abba ez úttal belé bortsátkozhatnánk; melyre nézve csak a Kirirnak magának némelly előre bortsátott szavait tehetjük ide, mellyek így következnek: —

„Görög országnak dolgai, ámbár a legfontosabb politikai tekintetekben nagyon gazdagok, ma már tsakugyan kevéssé kezdik magokra vonni a közönség figyelmét. Mi tette ezen fontos tárgy eránt illy lágy-meleggé a közönséget? Nem egyéb, hanem hogy meggyőzte magát az olvasó világ a felől, hogy mind azok a tudósítások, mellyek hozzánk Görög Országból érkeznek, úgy meg vagynak hamisítva 's az igazságtól úgy megfosztatva, hogy mi az Ezer-és-egy-éjszakának olvasásából majd éppen annyi való-ságot tanulhatnánk a Görög történetekről, mint emő mesterséges fábrákából származó Német és Olasz tudósításokból 's a többi“ — hanem mi hagyjuk most ennyiben mind ezeket.

B é c s.

Császár és Király Ő Felsege illy Felseges Kézírást méltoztatott kegyelmesen az Udvari Hadi Cancellaria Előülőjéhez, Lovasság Generálisához, Princz Hohen-zöllernhez bortsátani: —

„hiedves Frincz Hohenzollern!

„Azon belső barátság' kötelének fennmaradandó emlékezetéül, a' melly En és a' boldogult Orosz Császár között fennállott, s a' melynek következései a' világ' újabb időbeli legnagyobb történetei között illy nagy hasznuak valának, akarom:

„E l ő s z ö r; hogy az a' Regiment, melly a' holdogult Császárnak nevéet viseli, azt örök időkiig megtarttssa.

„M á s o d s z o r; hogy a' megrendeltett Gyásznak öt héti ideje alatt ezen Regimentnek zászlaján Gyász-fátyol függjön.

„H a r m a d s z o r; hogy az Orosz-Követség' templomában holnapi napon tartatódó Gyászos Istenitiszteletkór, ezen Regimentnek Granadírosz Oszlályá ezen templom előtt sort formáljon, s annak tisztjei Gyász-fátyóállal jelenjenek-meg ezen Isteni tiszteleten.

„Hercegséged tehát ehezképpest tege-meg az egyéb szükséges rendeléseket.

„Költ Bétsben Dec. 29-dikén 1825-ben.

„F e r e n c z. m. p.

Az ezen 1825-dik esztendőnek végét itt Austriában a' nélkül értük-el, hogy havat és jeget láttunk volna, kivéven a' tegnappra viradott éjszakát, mellyen annyi hó esett, hogy reggel egy óra alatt mind elolvadott.

A' pénzfolyamat Dec. 28-dikén, közép ár:

A' Státus' 5 p. Centes Obligátióji 90 1/4

Az 1820-béli sorsosok, 141 2/5

Az 1821-béli hasonlók, 125

Béts városa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligátióji, 49 1/4 forinton kelték, mind C. ben

A' Bankó Aktziák kelték 116 4/5 for.

Con. pénzben.

(A' közelébb költ M. Kurirban a' 347-dik lapon az első hasábon alólról felfelé a' 18-sorban ezen nagy hibát: Dec. 10-dikén, így kell megigazítani Dec. 1-sőjén: — Egyébb apróbbakról, mint Kríma Krímia helyélt ugyan azon czikkelyben, emlékezetet se teszek most).

Magyar Ország.

Posony. — Császár és Király Ő

Fel sé ge azon hajós hidat, melly ezen város mellett a' Dun a' két partjait, ezen Országgyűlés alatt a' közösülést félbeszakadás nélkül fenntartotta, a' Posonyi közöségnek ajándékozni kegyelmesen méltotztatott.

Az Országgyűlés' ülései e' hónap' 23-dik és 24-dik napjain délutáni öt órán-tul tartottak, s így folytak a' tanátskozá sok még 26-dikban is 4-gyig: az Ő Cs. K. Fel sé géhez intéztetett Felírás mindazáltal (mint a' Posonyi Deák ujság magát kifejezi) melyről való Jovallati-előadásnak felolvastatását már minapi napon megirtuk vala, még el nem készült oly módon és a' képpen, hogy a' Fel sé g' elejébe terjesz tethessék. Erről a' Kerületekben további tanátskozások tartatván, úgy fog azután ismét Országos Gyűlési Ülésben elővétet tetni.

Primás Ő Hercegsége, olly előre tétetett Hirdetés után, hogy azon Hívek, kik telyes bünbótsánatot nyerni kívánnak, a' Romai Sz. Egyház' tudománya szerént elkészülve jelenjenek-meg, e' hónap' 25-dikén a' Megtartónak születése' napján, a' Szent Márton templomában Nagy Misét mondott, melynek végződésével szokott módon telyes bünbótsánati áldást adott a' nagy sokasággal jelenlévő Hívekre.

Nagyságos és Fő Tisztelendő Nagy Daróczi Kovács Florián Szathmári Megyés Püspök Úr, lábainak kínos fájdalmi miatt, részint ágyon feküve részint széken ülve, két esztendőnél tovább tartott, nagyon terhes, de keresztényi példás türedelemmel folytatott betegeskedése után, minelutánna Fő papi méltóságához illő szent czerimoniával s a' jelenlévőknek nagy-lelki épületjekre Fő Tisztelendő M. Gróf Valdstein Lektor és Kánonok Úr által Nov. 21-dikén a' haldoldóknak Sz. Sákramentomaikkal éltetve, folyó hónap' 11-

dikén estvéli 9 és 3 fertály órakor, a' lábaiba esett 's onnét lassanként egész testére elterjedett fekete fene miatt, életének 72-dik esztendejében e' mülendő világról az öröklékvalóra által költözött. Más napon ugymint 12-dikben éjjeli 9—11 órák között, szíve és belső részei kivétettek, réz vederbe tétettek, 's 13-dikban 10 órakor Fő Tisztelendő Kánonok Schlachta Úr által a' Püspöki temető helyre szomorú halotti pompával letétettek. Temetési pompája e' hónap' 19-dikére 9 órára határoztatott, melly végre N. Váradról Molt. és Fő Tisztelendő-Keresztszeghi Gróf Csáky László Nagy Praepost 's Tinninai felszentelt Püspök Úr, meghívatott. Tiszteletben fenn fog ezen boldógult Fő Pásztor-nak emlékeztető e' fő megye minden jó lakosainak szívekből maradni, 's neve áldadni.

A' Szathmári fő megye' Püspöki Vikáriusává e' hónap' 15-dikén ugyan ezen Káptalannak Kántora és Kánonokja Fő

Tisztelendő Dubinszky Mihály Úr válozzatott.

Fő Tisztelendő László Mihály Honorarius Kánonok és Gyergyó Szent Miklósi Parochus, egy mind Religiosussága, mind tudományossága, mind pedig az ifjúság' nevelése által magát megkülömböztetett férjfiú, Erdélyben Nov. 25-dikán az Urban elnyugodott.

A' Posonyi Német ujság érdemes Kiadója jelenti, hogy hozzá a' Bihari bértzek' tövében helyheztetett réz és ezüstbányahelyből Rézbányáról írták e' hónap' 16-dikán: Hogy ott, minékutánna ezen egész esztendőnek folyta alatt igen kevés szép, hanem többnyire mind hideg és kedvetlen idők jártak volna, most ezen hónapnak (Decembernek) elejétől fogva folytában szép tiszta 's kedves napok járnak. Az utak porosok, a' kertekben a' fák virágosok, sőt némelly helyeken gyöngén ki is leveleztek. A' legelők olly szépek, mint Májusban szoktak lenni."

Végzete azon Aktának, melly az L-dik M. K. utolsó lapján félbe maradt:

Postulata illa et Gravamina Diaetae Anni 1790/1 exhibita, quae per operantem in eorum merito Deputationem, ad alias Articulares, et Co-exmissas relegata, per easque pertractata sunt: referens Deputatio, isthic ob molem specificere recensenda non putavit quidem; magna enim eorum pars propter diversitatem factorum, ex quibus ortum sumpserunt, horsum transcribenda fuisset: id nihilominus, ubinam inter Acta cujuslibet Deputationis, relegata ad Easdem pro indole materiae objecta occurrant, et inveniri possint, designatione Fasciculorum sequentibus indicat; signanter:

Relegata ad Deputationem Juridicam comprehenduntur Ladula MM. et NN.

Quoad Coordinationem Fororum Fasc. 2. Nro 4. A. (q)

De emendatione Ordinis Processualis Fasc. 5. Nro 53. B. (p)

Circa Appellatam Processuum Civilium Fasc. B. 3. Nro 33. B. (z)

Postulata Fiscii Regii respicientia universa Acta Fasc. 6. C.

Quoad Caducitates in Civitatibus Fasc. 4. Nro 61. C. (p)

In objectis ad Projectum Legum et emendationem Ordinis Processualis pertinentibus, interventa Fasc. 9. Nro 61. C. (t) item Nro 61. C. (f.f.f.) non secus integro Fasciculo 10.

Rela

Relegata ad Deputationem in Publico-Politicis Ladula HHH. Fasciculo D. Nro 25, 25a, 25b, 25c, 25d, 25e, 25f item Fasc. K. Nro 33.

Relegata ad Deputationem Commercialelem Ladula KKK. Fasc. 5. Nro 30.

Relegata ad Deputationem in Literariis Ladula OOO. Fasc. E. Nro. 35. B. 1. eodem Nro 35. T. Fasc. 18. in Frustis duobus, Fasc. F. Nro 38. A. Fasc. eodem Fasc. Nro 38. N. eodem Nro 38. V. Fasc. H. Nro 56. Fasc. eodem Nro 57, A. Fasc. eodem Nro 57. B.

Relegata ad Deputationem in Contributionalibus et Commissariaticis. Ladula III. Fasc. 4. Nro 3, 4, 5, 6, 7, 8, Fasc. 5. Nro 30 et sub a., et b.

Relata ad Deputationem Urbarialem, Ladula ZZ. Fasc. B. Nro 1; item Fasc. NB. NB. Nro 25.

Ad Deputationem in Ecclesiasticis aliquid ex complexu Postulatorum et Gravaminum, per operantem in hoc Objecto Deputationem relegatum fuisse, non est observatum.

His ita compertis, Comitiali pertractationi praesentis Operati nihil videtur quidem ob stare: ea tamen ex consideratione, quod pro dispositione, et coordinatione Gravaminum, per Jurisdictiones Regni praesentibus Comitii substratum, peculiaris Deputatio Regnicolaris exmissa sit; et non absque fundamento praesumatur, Gravamina praecedentium temporum, quibus hactenus Remedium allatum non esset, ex parte respectivarum Jurisdictionum denuo proponi; eo vergeret Deputationis hujus Opinio, ut ob nexum materiarum, et obtinendi in combinationibus Actorum antiquiorum cum recentibus compendii, Operatum isthoc, cum omnibus eo pertinentibus Actis, ante Comitiale ejus Revisionem, praeattactae Regnicolari Deputationi eo fine consignaretur, ut quae ex ibidem pertractatis Gravaminibus et Postulatis recentius quoque proponerentur, aut in facto, vel consequentiis alterationem aliquam subivisse comperirentur, ad ea in Relatione sua specificè reflectere possit. In reliquos:

Cum Eadem Deputatio per combinationem Actorum utriusque Ordinis, totius objecti completam notitiam consecutura esset, earum Elaborati partium, et Actorum designatio, quae pro usu Comitiorum typis mandanda fuerint, illius Judicio deferenda proponitur.

Errata in Relatione referentis Mixtae Deputationis Regnicolaris: In objecto Juridico § ultimo, linea 4. post citationem Articulatorum Diactae Anni 1792. 16, et 17. subsequorum Articulatorum citationi praeponendum sub Comitii Anni 1802. — Item in Objecto Contributionali Commissariatico §. 4. qui incipit: Projectum interimalis etc. linea 5 loco vocis fundamentum legendum fundatam.

E r d ő - é g é s .

Nem emlékezünk, hogy a' mi időnkben olly rettentő erdő-égésről emlékezet

tétetett volna valamely újságban, mint a' milyen ezen őszön Amérikáának az Anglusok' birtokában lévő részében, Új-Braun-

)(

schveigban, a' tenger' öblétől nem nagy távolságra, Mirimichi helynek környékén, múlt Oktoberben előfordult.

Így iratik-le ez a' példátlan szerentsétlenség; — „

„Új-Braunschweig még ma is rengeteg erdős vidékekből áll, melyektsak a' tenger' partjain 's a' vizek mellett vagnak megműveltetve. Az erdőkben tsak helyen-helyen találatnak plántás-vidékek, vagy talám jobb nevezettel Szállások (mint Magyar országon a' nagy pusztákon). Úgy látszik, hogy ez a' mostani nagy égés, melly a' Miramichi vidékein találatott erdőkön múlt Oktober' 7-dikén éjszaka olly hirtelenül kiütött 's olly nagy sebességgel elterjedett, hogy az álomból felserkent plántások nagy részint tsak életjüket tarthatták-meg, mások pedig a' lángok által emésztettek-meg, vagy tétettek bennük, már régtől fogva tartott tsendesen az erdőnek valamelly vidékén.“

Ugyan ezen szerentsétlenségről így írtak Halifaxból Oktob. 18-dikán: — „

„Múlt tsötörtökön olly hírt revénk, hogy Frederichstovnbán, az annak szomszédságában találató erdőkön tűz támodván, 30 házakat és 39 tsűröket hamuvá tett 's legalább is 400,000 forint kárt okozott. Ezen hír alig lépett-be hozzánk, hogy már más olly rosz hír tsendülemeg füleinkben, hogy a' Fredrichstovni rosz hírt tsak nem egészen elfelejteté véllünk. Ez a' vala, hogy Miramichi mellett az egész vidéket láng-tenger borította-el. Ezen hónapnak 7-dikéig tsak a' nagy füstöt lehetete látni, melly a' véghetetlen erdőkön mutatta magát, de olly észrevehetetlenül, hogy tsak nem is lehetett gyanítani, a' tűznek közelgetését, midőn azonközben 7-dikre virradó éjjel szörnyű nagy szél (Orkán) támodván, ez a' tüzet olly hirtelen felele-

venítette, hogy megoltatásáról, vagy terjedésének meggátlásáról, gondolkodni se lehetett.

„A' Miramichi vidéknek azon részében, melynek Neu-Castle a' neve 250 házak közzül tsak 14 nem égett hamuvá; emberek 200-zan égtek elevenen össze. Azoknak száma, a' kik az erdőben minden felé széllyel szaladtak 's elveszték, szörnyű nagy lehet. A' kik életben megmaradhattak, egy vagy más tagjoknak hijjával vagnak, kínlódnak, vagy haldoklanak; semmijek nints, mindeneiket semmivé tette a' tűz; tsak nem meztelen kínlódnak a' hideg ég alatt. Itt Halifaxban a' rosz hírnek megérkezésével azonnal gyűjteményt nyitottak, hogy a' szerentsétlenek számára eleséget 's ruhát vásároljanak; már 20,000 forintok gyűltek össze számokra, 's mind az eleség mind pedig a' ruhadarabok azonnal kiküldettek a' szerentsétlensétek vidékekre. Halifaxhoz hajók se eveztek-be néhány napok óta a' teagerről. Gondolják, hogy az egész levegőt eltöltött vastag füst, melly oda is kiterjedett, tartóztatta-el őket a' bevezéstől.“

November 11-dikén az úgy nevezett London' vendégfogadó házában is gyűjteményt nyitottak ezen Amerikai szerentsétlenek' számára. A' gyűlésben olly nyilatkozatást tett Blitz nevű úr, hogy tsupa lehetetlenség szóval tsak az árnyékát is leírni annak a' pusztulásnak, melyet ezen erdős tartományban az erdő-égés okozott. A' tűz által okoztatott nagy hévseget meg lehet ítélni abból, hogy Halifaxban, Új-Skotzia fő városában, a' melly 250—300 Anglus mértőldnyire esik Mirimixitől, a' Fahrenheitzius melegmérője 82 grádusnyi meleget mutatott. Hasonló távolságra hasonló nagyságú héséget tapasztaltak a' hajósok a' tengeren is, a' melyet nagyon soknak tarthatunk kivált ha azt meggondóljuk, hogy ott, hol Új-

Skotzia fekszik, ezen nagy erdő-égéskor már tél' kezdete volt. Az adakozás, mint mondják, elég nagy bőkezűséggel és sikerrel ütött-ki ezen gyűlésben. Lord Bathurst és Liverpool Ministerék, külön-külön mindenik 500 forintot, Huskiszson 250-vent, Horton 300-zat írtak-fel 's a' többi.

Angliába már többek érkeztek-meg Anglus Északi Amerikának ezen elégettvidékeiről. Dumfriesbe 16 illy szerentsetlenek érkeztek-meg. Egyik azt beszéli, hogy néki apja, anyja, egy bátyja, és három leány testvérei égtek betű szerént érte hamuvá Mirimichinek vidékein. Egy másik, ki annak köszöni életben lett maradását, hogy a' vízbe ugordván, néhány órákig abban tartózkodott, úgy fejezi-ki magát, hogy a' tűz a' szél' szárnyain repült, 's egy óranyi idő alatt legalább 12 mértföldnyire haladt előre a' szél mentiben. Nem az emberek tsak, hanem a' szarvasmarhák, lovak és sertések is a' vizeket keresték, hogy belé szökdecsván életjüket megtarthassák, de nagyobb részt ott is elveszték, 's azután screggel lehetett őket halva a' víz' színén uszkálva látni. A' vadak, medvék és a' ravasz rókák, természeti vad-ságokat mintegy megtagadva, az aszszonyok és gyermekek közzé elegyedve, ezekkel együtt békességesen keresték enyhüléseket a' vizekben a' hévség ellen. Két férfi emberek, kik hasonló enyhülés végett, egy, a' víz' színe felett kiálló kősziklára ülven, egymást költsönösen lotsólva me-nekedtek-meg ezen különben is híves helyen. Mirimichinek vidékeiről a' lakosok majd felerészint kiköltöztek Új-Skotziába, az Egyesült Státusok' földjére, Kanadába, sőt még Európába is nagy számmal."

„Ezen erdő-égések elég világosan ki-mutatják a' tűznek természeti meggyőzhetetlen erejét. Igaz a', hogy Amerikának ezen részében, azóta, hogy ezen új világ

feltaláltatott, elcitől fogva közönségesen szokásban volt az erdőknek önnként való meggyújtatása, tsak azért, hogy különben való kiirtatása az embereknek igen sok munkát adott volna. Hanem eddig úgy tapasztaltatott vala, hogy illy rettentő történettől nem lehetne tartani, mint hogy a' meggyújtatott erdő egy vagy legfeljebb két Anglus mértföldnyire lett terjedése után mindenkor magától elszokott volt alunni. Kétség kívül ez a' nagy bizakodás tsalta most meg az embereket. Az alatt, hogy valami e-féle gyújtás történt, valamely nagy szél talált támadni, melly a' lángot éppen arra felé hajtotta, hol legrengetegbb erdők találtattak. Az erejét ezentűznek képzelni lehet abból, hogy a' legszelesebb folyó víz és tó határt nem tehetett néki. A' nagy hőség miatt nem tsak nagy erdők, hanem a' tserék és mezők is egy formálag meggyuladtak, egyik szélektől fogva a' másikig égtek, 's a' tüzet olly sebességgel tovább terjesztették, mint ha az egész vidék valamely gyuladó matériával hintetett volna be. Rettenetes vala egész bértzeket, völgyeket, és mezőket röviden szollván mindent a' mi egy illy nagy környéken találtatott a' lángok, mint valamely tüztenger által elborittatva, szemlélni. Az ifjú, szurkos fákból álló erdőknek ropogását, az azokból minden felé szaladó vad állatoknak ordítását 's azoknak kínos kiáltozását, kik a' lángba borult erők-től körülvéttve kiáltoztak, leírni lehetetlen. Ide járult, hogy a' tekergő szelek miatt olly vastag füst felhő borította-ol gyakran a' látás' határozatját, hogy azon kevés faluk, mellyek ezen erdős helyeken egymástól nagyon messze széllyel szórva vagynak, telyességgel nem tudhatták tsak azt is, hogy a' tsavargó szél melly felé hajtja a' tüzet; 's hogy valyon nintsenek-e még minden felől körül véttve. Némelyleket szaladáshözben ért utol és lepett-meg a' láng; mások a' nagy füst miatt nem

látván semmit, nem tudták merre fussanak, 's a bizontalankodás közben égtek meg. Még ekkor azt se lehetett tudni, hogy mitsoda vége lett ezen rettenetes ostromtatásnak; megszűnt-e a tűz, vagy merre vette útját? A' szélvész, melly ezen veszedelmet okozta, majd erre majd amarra fordult, és így minden felé terjesztette az égést. Történt, hogy egész erdőt által ugrott a' láng 's a' tulsó erdőt gyújtotta-meg: hanem a' közben maradott erdők is megperselődtek, de nem égtek-le földig. A' hol földig égtek az erdők, nem tsak a' föld' színén, hanem benn a' földben, sőt a' vizekben se maradott semmi állati élet. Az esmeretes nagy tóknak partjaik úgy szollván bétű szerént megfőtt halakkal és békákkal vagynak borítva. Így van a' dolog sok helyeken a' folyó vizek mellett is.

„Az a' kevés vígasztalása lehet ezen föld' népének ezen rettentő tsapás mellett, hogy a' plántáknak jövődjére nézve semmi kárt nem tett, mint hogy ezeket a' hó nem soká befedvén 's az esső a' hamvat a' föld' színéről egy kevéssé elmosván, a' fű-termések a' jövő tavaszon még nagyobb erővel kitsírázni 's elősködni fognak.

A' Ney-Yorki ujságok nagyon rettenetes rajzolatokat közlenek ezen Észak-Amérikai Anglus, és még a' szomszéd Egyesült tartományoknak északi részeiben kiütött égésekről is. Hogy melly nagy

kiterjedésű erdő-égésnek kellett ennek lenni, azt hozzák-fel megmutatására az ujságok, hogy a' föld golyóbisa' Szélességi mértéke szerént szollván, a' füstöt, egy pontjától a' másikig 10 grádustryra lehetett érezni. Nevezetes, hogy éppen ezen erdő-égéskor, a' köd is olly vastag volt New-Yorkban, Bostonban, Philadelphíában; Baltimoreban, és Washingtonban; hogy a' hajózást, kivált a' folyó vizeken nagy darabig lehetlenné tette, 's a' szemekre és tüdőkre nagyon veszedelmes befolyása tapasztaltatott.

Egy Hallo velleből (Maine nevű Észak-Amérikai tartományból) jött levél legelevenebben kifejezi ezen égést következő rövid szavakkal Okt. 10-dikén: — „

„Több mint száz mértföldek pusztává tétettek ezen égés által. Nekünk is oda lettek itt helyben 150 höld földjeink, 21 házaink, 25 tsüreink, három szomszéd városokkal együtt. En, ezen levélnek írója, múlt héten, a' pusztulás' helyén több mint 30 mértföldeket belovagoltam, 's elmondhatom, hogy ennél rettenetesebb tárgyra soha nem vetettem szemecimet. A' partokon szörnyű sok vad-állatok' és halak döglött testjeiket szemléltem. A' tűznek harapozása olly nagy volt, hogy egy óra és 45 minutumok alatt egy mértföldet, vagy minden minutum alatt 33 lábnyomot terjedett.

Megjegyzés. — A' mai Ujsággal beveződik az 1825-dik esztendőnek második Semestrise.

A' Magyar Kurir tiszta szívűséggel megköszöni Tisztelt Olvasójának ezen lefolyt esztendőben, kiválképpen pedig ennek első Semestrisében eránta bizonyított türelmeket. Kéri mindnyájokat, hogy Nemzeti buzgóságából álló jó indulatjokat, Kitsinyek Nagyok, ennekutánna is fenntartani méltóztassanak, 's ne terheltesse-
nek. Ó minden iparkodását arra fogja fordítani, hogy kötelességének szorgalmas telyesítése által, 's válogatott újságokkal, nyerhesse-meg Tisztelt Olvasóinak kedveket.